

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 112

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1631) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve Listesi.....	4
• Kanun Teklifleri Yenileme Tezkeresi.....	11
• 2/1631 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	12
- Genel Gerekçesi	12
• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi	13
• Dışişleri Komisyonu Raporu	14
• Muhalefet Şerhi	17
• Teklif Metni	18
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	18
• Anlaşma Metni	19

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-180451

2 Ekim 2023

Konu: Milletlerarası andlaşmaların
onaylanmasının uygun bulunması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27’nci Yasama Döneminde Anayasa’nın 90’ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere Başkanlığınıza sunulan ancak sonuçlandırılmayan ekli listede yer alan milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Ek: Liste

LİSTE

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
1	2/5027	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile El Salvador Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
2	2/5038	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
3	2/1781	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
4	2/2783	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ve Notalar
5	2/2278	Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması
6	2/2935	Matrah Aşındırma ve Kâr Kaydırmanın Engellenmesine Yönelik Vergi Anlaşmaları ile İlgili Önlemlerin Uygulanmasına İlişkin Çok Taraflı Sözleşme
7	2/1897	Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Karar



SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
8	2/1912	Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Karar
9	2/4162	Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 47'nci Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 21'inci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 4/9/2021 Tarihli ve GA21/4/442 Sayılı Karar
10	2/2370	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalar
11	2/3910	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma
12	2/4291	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma
13	2/3378	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması
14	2/1532	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
15	2/1548	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma
16	2/2984	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Personelinin Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretimine İlişkin İşbirliği Anlaşması



SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
17	2/1194	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması ve Notalar
18	2/2024	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
19	2/4188	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşması
20	2/3141	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Kraliyet Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
21	2/5025	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
22	2/5026	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşması
23	2/3537	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İşbirliği Çerçeve Anlaşması
24	2/2021	Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşması
25	2/4323	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma ve Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması
26	2/4416	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Togo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması



SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
27	2/4417	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşması ve Notalar
28	2/4418	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma İş Birliği Anlaşması
29	2/4706	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması
30	2/4911	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması
31	2/5024	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma
32	2/4292	Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuveyt Devleti Milli Muhafız Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İşbirliği Protokolü ve Notalar
33	2/3706	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İşbirliği Anlaşması
34	2/4650	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mali ve Teknik İş Birliğine İlişkin Çerçeve Anlaşması
35	2/1459	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı



SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
36	2/1545	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşma
37	2/3445	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması
38	2/4529	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşması
39	2/1593	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslami Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşması
40	2/1794	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması
41	2/1949	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşması
42		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) Teşkilatı Arasında Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) Uluslararası İçin Ev Sahibi Ülke Anlaşması Tadiil Protokolü
43	2/4814	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Malta Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
44	2/1776	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
45	2/3536	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması



SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
46	2/3543	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
47	2/4891	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşması
48	2/2847	İslam Konferansı Örgütünün İmtiyaz ve Muafiyetlerine Dair Sözleşme
49	2/2664	İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Medya Forumu Tüzüğü ile Notalar
50	2/3004	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ve Notalar
51	2/2023	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşması
52	2/2058	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşma
53	2/2025	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşma



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27’nci Yasama Dönemi’nde Başkanlığa sunulmuş olan 2/5027, 2/5038, 2/1781, 2/2783, 2/2278, 2/2935, 2/1897, 2/1912, 2/4162, 2/2370, 2/3910, 2/4291, 2/3378, 2/1532, 2/1548, 2/2984, 2/1194, 2/2024, 2/4188, 2/3141, 2/5025, 2/5026, 2/3537, 2/2021, 2/4323, 2/4416, 2/4417, 2/4418, 2/4706, 2/4911, 2/5024, 2/4292, 2/3706, 2/4650, 2/1459, 2/1545, 2/3445, 2/4529, 2/1593, 2/1794, 2/1949, 2/4814, 2/1776, 2/3536, 2/3543, 2/4891, 2/2847, 2/2664, 2/3004, 2/2023, 2/2058 ve 2/2025 esas numaralı kanun teklifleri yenilenmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş
İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1631)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 985829 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

GENEL GEREKÇE

18 Ağustos 2021 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması” ile egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası kurallara uygun olarak ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, Taraflar arasında savunma ve askerî işbirliği sağlanması ve geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Söz konusu Anlaşma ile askerî eğitim ve öğretim; tatbikat/egitimlere veya ortak tatbikatlara katılım sağlanması; savunma sanayi; askerî işbirliği ve temas ziyaretleri; askerî istihbarat; lojistik işbirliği; askerî tıp ve sağlık hizmetleri; muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma; barışı koruma, insani yardım, deniz haydutluğu ile mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki harekâtlar; harıtaçılık ve hidrografi; mesleki gelişim amaçlı personel değişimi; askerî bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe paylaşımı; mayın ve el yapımı patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi; doğal afet yardım harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe paylaşımı ile Anlaşmada belirtilen diğer konularda iki ülkenin silahlı kuvvetleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-73035

18 Mart 2022

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

18 Ağustos 2021 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İşbirliği Çerçeve Anlaşması”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

27/05/2024

Esas No: 2/1631

Karar No: 89

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1631 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 21/05/2024 tarihinde yaptığı 8’inci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

27’nci yasama döneminde görüşülememesi nedeniyle kadük kalan 2/4323 esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, 03/10/2023 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla yenilenmiştir. Teklif, 2/1631 esas numarası ile 04/10/2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Millî Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci yasama dönemi 21/05/2024 tarihli 8’inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye ve Angola arasında, ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması ile savunma ve askerî iş birliğinin sağlanması ve geliştirilmesi amacıyla imzalanan Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Kemal Bozay tarafından;

Dış politikamızın ana hedeflerinden birini teşkil eden Afrika ile ilişkilerin karşılıklı fayda temelinde geliştirilmesi doğrultusunda yürütülen çalışmalar çerçevesinde, Angola’nın önemli bir ülke olarak görüldüğü,

Angola ile sürdürülen yakın iş birliğinin, çeşitli alanlarda gerçek potansiyelini yansıtacak şekilde geliştirilmeye çalışıldığı,

Angola ile ahdî zeminin kuvvetlendirilmesine, potansiyel iş birliği alanlarının desteklenmesine ve geliştirilmesine özel önem atfedildiği,

Bölgesinde ve Afrika’nın genelinde belirli bir siyasi ağırlığı bulunan Angola’nın, hâlen Orta ve Güney Afrika’nın en büyük askerî güçlerinden birisi olduğu,

Her iki ülke arasında 2021’de imzalanan bu Anlaşma’nın onaylanmasıyla askerî eğitim ve öğretim, tatbikat eğitimleri veya ortak tatbikatlara katılım sağlanması, savunma sanayisi, Silahlı Kuvvetler arasında askerî iş birliği ve temas ziyaretleri, Silahlı Kuvvetlerin teşkilat yapısı, askerî birliklerin yapısı ve teçhizatı, personel yönetimi, askerî istihbarat, lojistik iş birliği, hibe ve lojistik sistemler, askerî tıp ve sağlık hizmetleri, muhabere, elektronik bilgi sistemleri ve siber savunma, barışı koruma, insani yardım, deniz haydutluğuyla mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki harekâtlar ile askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi değişiminin olanaklı hâle geleceği,

Ayrıca, bahse konu anlaşma ile haritacılık ve hidrografi, mesleki gelişim amaçlı personel değişiminin, misafir personel, danışman veya birlik değişiminin, askerî bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarında bilgi ve tecrübe değişiminin, sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler, mayın ve el yapımı patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe değişiminin, doğal afet, yardım harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe değişiminin mümkün hâle geleceği,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3260

Anlaşma ile askerî, tarihî, arşiv, yayın ve müzecilik alanlarında askerî iş birliği tesis edilerek bunların geliştirilmesinin amaçlandığı, bu kapsamda söz konusu Anlaşma ile ülkemiz için Batı Afrika’da önemli bir ortak olarak gördüğümüz Angola’yla askerî iş birliğimizin ahdî zemininin güçlendirileceği ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif’in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif’in 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklif’in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Tuğba Işık Ercan, Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ile İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakkak</i>	<i>Kürşad Zorlu</i>	<i>Cemalettin Kani Torun</i>
Gaziantep	Ankara	Bursa
Üye	Üye	Üye
<i>Ceylan Akça Cupolo</i>	<i>Talih Özcan</i>	<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>
Diyarbakır	Düzce	Elâzığ
(Muhalefet şerhimiz vardır)		
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Ali Şahin</i>
Erzurum	Eskişehir	Gaziantep
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Ayaydın</i>	<i>Sena Nur Çelik Kanat</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Zafer Sırakaya</i>	<i>Namık Tan</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>
İstanbul	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

2/1631 esas numaralı; İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş’un, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi “ne Şerhimiz:

Angola’da Portekiz sömürgeciliğinin ardından direniş sonucu elde edilen bağımsızlık 1974 yılında Karanfil Devrimiyle (Revolução dos Cravos) birlikte gelmiş ve ülkede demokratik rejim ilan edilmiştir. Demokratik rejim ilan edilse de hala iktidarda bulunan siyasi partinin kötü insan hakları karnesi ve ülkedeki toplumsal muhalefeti şiddet ile bastırdığı bağımsız uluslararası kurumlar tarafından belgelenmiştir. İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün hazırladığı (Human Rights Watch) “2023 Dünya Raporu’na göre ülkede devlet güvenlik güçleri, bir düzineden fazla yargısız infaz ve diğer yasadışı cinayetler, barışçıl protestoculara karşı aşırı güç kullanımı ve keyfî gözaltılar da dahil olmak üzere ciddi insan hakları ihlallerine karışmıştır. Yine Uluslararası Af Örgütü’nün Nisan 2024 tarihinde yayınladığı “Dünyada İnsan Haklarının Durumu Raporu’na göre ülkedeki sivil toplum örgütlerine göre, örgütlenme özgürlüğü hakkını kısıtlama tehlikesi taşıyan ve yürütmeye sivil toplumun faaliyetlerine müdahale etme konusunda aşırı yetkiler tanıyan bir yasa tasarısı parlamentodan geçmiştir. Yurttaşların yüksek yaşam maliyeti, kötü yönetim ve insan hakları ihlalleri dahil bir dizi sorunla ilgili kaygılarını dillendirmek üzere yaptığı protestolarda güvenlik güçleri aşırı güç kullanarak protestocuları dağıtmış, onlarca protestocu ve izleyici yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir.

Avrupa’nın sömürgeciliği karşısında yüzyıllar boyunca her türlü şiddete maruz kalan Afrika kıtası, 21. Yüzyılda da yeni sömürgecilik yöntemleriyle şiddetin farklı formlarıyla karşı karşıyadır. Rusya ve Çin gibi ülkeler de Afrika kıtasında sömürgecilik yarışına dahil olarak bölgede var olan istikrarsızlığı derinleştirmekte ve anti-demokratik rejimlerin varlığını da kendi çıkarları doğrultusunda ayakta tutmaktadır.

Son dönemde özellikle Orta Afrika’da yaşanan batı sömürgeciliği karşıtı askeri darbeler, Afrika’da demokratik bir geleceği değil, aksine batı devletleri dışında başka devletlerin de sömürgeci anlayışını kıtaya ithal etmesi için önemli bir araç haline gelmiştir. Bu çerçevede, Angola’nın Sahraaltı Afrika’nın en güçlü ekonomisi ve ülke nüfusunun 3’te 2’sinin 0-24 yaş arasında olması ülkenin Afrika’nın geleceği için anahtar role sahip olduğunu işaret etmektedir.

DEM Parti olarak, Afrika’da hali hazırda devam eden gerilim ve istikrarsızlıkların askeri yöntemlerle, savunma harcamalarıyla ortadan kaldırılamayacağını, aksine Afrika’daki iç savaşlara, bölgesel savaşlara daha fazla kapı aralayacağını öngörmekteyiz. Böylesi genç nüfusa ve dinamik geleceğe sahip Angola ile yapılan her türlü güvenlik, savunma veya askeri anlaşma ülkenin şiddet sarmalına çekilme ihtimalini arttıracak gibi kıtada hali hazırda artan silahlanmanın artmasının devam etmesine de neden olacaktır. Bu sebeplerle bu anlaşmaya **şerh** **düşüyoruz.**

Ceylan Akça Cüpolo
Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE ANGOLA CUMHURİYETİ
HÜKÛMETİ ARASINDA SAVUNMA
VE ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 18 Ağustos 2021 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Savunma ve Askerî İş Birliği Çerçeve Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE ANGOLA CUMHURİYETİ
HÜKÛMETİ ARASINDA SAVUNMA
VE ASKERÎ İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE
ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
ARASINDA
SAVUNMA VE ASKERÎ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE
ANLAŞMASI



**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
ANGOLA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
SAVUNMA VE ASKERİ İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Angola Cumhuriyeti Hükûmeti (bundan böyle tek olarak "Taraflar" ve müştereken "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Angola Cumhuriyeti Hükûmeti arasında 22 Ağustos 2008 tarihinde Ankara'da imzalanan "Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasını" hatırlayarak;

Birleşmiş Milletler Şartı'nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Tarafların egemenliği ve eşitliğine karşılıklı saygı temelinde çeşitli askerî alanlarda işbirliğinin, Tarafların ortak menfaatlerine ve ekonomik verimliliğine katkıda bulunacağını vurgulayarak,

Taraflar arasındaki mevcut dostane ilişkilerin, ulusal kanunlar, uluslararası kurallar ve anlaşmalar temelinde geliştirilmesi ihtiyacını belirterek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE I
AMAÇ**

Bu Anlaşma'nın amacı, Madde III'te belirtilen alanlarda ve kendi ulusal yasaları ve uluslararası hukuk sınırları çerçevesinde Taraflar arasında işbirliği oluşturmaktır.

**MADDE II
TANIMLAR**

Bu Anlaşma'da kullanılan terimler aşağıdaki anlamları taşır:

1. **Gönderen Taraf;** Bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla Kabul Eden Tarafa personel, malzeme ve teçhizat gönderen Tarafı ifade eder.
2. **Kabul Eden Taraf;** Bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Tarafa ait personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Tarafı ifade eder.
3. **Misafir Personel;** Taraflardan herhangi birinin bu Anlaşma'nın uygulanması amacıyla diğer Tarafa gönderdiği asker veya silahlı kuvvetler mensubu sivil şahısları ifade eder.
4. **Misafir Öğrenci;** Gönderen Tarafın Silahlı Kuvvetlerinde görevlendirilmek üzere, Gönderen Tarafça, Kabul Eden Tarafın askerî okullarına veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarına eğitim almak için gönderilen öğrenciyi ifade eder.
5. **Yakınlar;** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.
6. **Misafir Kursiyer;** "Misafir Personel" ve "Misafir Öğrenci"yi ifade eder.

7. **Misafir Kişiler; "Misafir Personel", "Misafir Öğrenci" ve "Yakınları"**nı ifade eder.
8. **Kıdemli Personel;** Bu Anlaşma kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmeye yetkili, Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir Personel arasındaki en kıdemli kişiyi ifade eder.
9. **Hibe:** Bir malzeme veya hizmetin bağışlanmasını veya bedelsiz devrini ifade eder.
10. **Hizmet:** Taraflar arasındaki bu Anlaşmaya göre bir işin yapılması için verilecek eğitim, teknik bilgi, destek, geliştirme, bakım, onarım, kurtarma, imha, liman ve müşavirlik desteği ile mülkiyeti elde bulundurmamak kaydıyla tahsis edilebilecek kara, deniz ve hava araç, gereç, silahları, bina ve araziyi ifade eder.
11. **Lojistik Destek;** İkmal maddeleri ve hizmetlerin satışı, hibesi, mübadelesi, tahsisi, kiralanması, teknoloji transferi ve lisans verilmesini içeren bu Anlaşmanın gerçekleştirilmesi için gerekli vasıtaların bir araya getirilmesidir.
12. **Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzeme:** Ulusal güvenlik kapsamında koruma gerektiren resmi bilgi ve malzemeyi ifade eder. Bu sebeple ulusal güvenlik sınıflandırması uygulaması ile düzenlenir. Bu bilgi sözlü, görsel, manyetik veya basılı şekilde olabilir veya fikri mülkiyet hakları kapsamında bilgi içeren teknolojik veya cihaz formunda olabilir.

MADDE III İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Bu Anlaşma, bu Maddede belirtilen alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe mübadelesinde uygulanır.

1. Askerî eğitim ve öğretim;
 - a. Askerî okul, eğitim ve öğretim merkezleri veya Kabul Eden Tarafın belirleyeceği diğer eğitim kurumlarında verilen eğitim, öğretim ve kurslar,
 - b. Birlik, karargâh veya kurumlarda görev başı eğitimi,
 - c. Eğitim ve öğretim kurumları arasında karşılıklı/tek taraflı Misafir Personel, Misafir Öğrenci veya öğretim elemanı değişimi,
 - d. Eğitim ve öğretimin geliştirilmesine yönelik karşılıklı temas ziyaretleri ve bilgi alışverişi.
2. Tatbikatlar/eğitim veya ortak tatbikatlara fiili veya gözlemci olarak karşılıklı katılım sağlanması,
3. Savunma sanayi,
4. Silahlı Kuvvetler arasında askerî işbirliği ve temas ziyaretleri,
5. Silahlı Kuvvetlerin teşkilat yapısı, askerî birliklerin yapısı ve teçhizatı, personel yönetimi,
6. Askerî istihbarat,
7. Lojistik işbirliği,
8. Hibe ve lojistik sistemler,
9. Askerî tıp ve sağlık hizmetleri,
10. Muhabere, elektronik, bilgi sistemleri ve siber savunma,

11. Barışı koruma, insani yardım, deniz haydutluğu ile mücadele operasyonları gibi savaş haricindeki hareketler,
12. Askerî hukuk sistemleri konusunda bilgi değişimi,
13. Haritacılık ve hidrografi,
14. Mesleki gelişim amaçlı personel değişimi,
15. Misafir Personel, danışman veya birlik değişimi,
16. Askerî bilimsel ve teknolojik araştırma alanlarına ilişkin bilgi ve tecrübe değişimi,
17. Sosyal, sportif ve kültürel etkinlikler,
18. Mayın ve El Yapımı Patlayıcılarla mücadele alanında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi,
19. Doğal Afet Yardım Harekâtı kapsamında eğitim, bilgi ve tecrübe değişimi,
20. Askerî tarih, arşiv, yayın/yayım ve müzecilik.

MADDE IV İŞBİRLİĞİ ŞEKİLLERİ

1. Taraflar, işbirliğini aşağıdaki şekillerde gerçekleştirebilir;
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya Taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri,
 - b. Her iki Tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe değişimi,
 - c. Askerî birlik, karargâh veya kurumlarda ücretli, ücretsiz veya indirimli ücret karşılığında eğitim, öğretim ve kursların düzenlenmesi,
 - d. Benzer askerî kurumlar arasında irtibatlar,
 - e. Müşterek müzakerelerin, istişarelerin, toplantıların düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım,
 - f. Gerçek atış tatbikatları dâhil askerî tatbikatlara katılım sağlanması, söz konusu tatbikatlara gözlemci olarak katılım, geçiş tatbikatları (PASSEX) icra edilmesi, müşterek tatbikatlar tertip edilmesi,
 - g. Liman ziyaretleri,
 - h. Bilgi ve eğitim malzemelerinin değişimi,
 - i. Lojistik iş birliği veya lojistik destek çerçevesinde Tarafların envanterinde bulunan mal ve hizmetlerin hıbesi, mübadelesi, tahsisi, satışı, kiralınması, teknoloji transferi ve lisans verilmesi.
2. Lojistik işbirliği çerçevesinde icra edilecek faaliyetler, Tarafların diğer ülkelerle imzalamış oldukları yürürlükteki anlaşmalardan kaynaklanan üçüncü taraf transfer kısıtlamaları uyarınca gerçekleştirilir.
3. Hibe olarak ve ücreti karşılığında mübadele edilen malzeme, teknik bilgi ve belgeler ile bu Anlaşma, başka mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler kapsamında müşterek olarak üretilen diğer bilgi ve malzemeler, karşılıklı ön izin alınmadan üçüncü bir tarafa aktarılmaz

4. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması adına Tarafların kendi yasal mevzuatı kapsamındaki onay süreçleri ve bu Anlaşmanın hükümlerine uygun tamamlayıcı mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler yapabilir.
5. İş Birliği, Tarafların karşılıklı çıkar ve ihtiyaçları dikkate alınarak mütekabiliyet esasına göre gerçekleştirilir.
6. Bu anlaşma kapsamında hibe edilen malzemelerin elden çıkarılması halinde, Kabul Eden Taraf Gönderen Tarafı yazılı olarak bilgilendirir.

MADDE V **YETKİLİ MAKAMLAR VE YILLIK UYGULAMA PLANLARI**

1. Bu Anlaşma'nın uygulanmasında yetkili makamlar şunlardır:
 - a. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı
 - b. Angola Cumhuriyeti Hükûmeti adına: Angola Cumhuriyeti Millî Savunma ve Vatan Gazileri Bakanlığı
2. Taraflar, bu Anlaşma'nın uygulanması için müşterek faaliyetlere ilişkin Yıllık Uygulama Planları hazırlar. Yıllık Uygulama Planları, icra edilecek faaliyetlerin adını, kapsamını, tipini, zamanını, yerini, icra edecek kurumları, mali hususları ve diğer ayrıntıları içerir.
3. Taraflar arasındaki işbirliği, Yıllık Uygulama Planlarında belirtilen tüm düzeylerde yapılacak karşılıklı ziyaretler ile kuvvetlendirilir.

MADDE VI **GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ**

1. Bu Anlaşma uyarınca sağlanmış ya da üretilmiş tüm gizlilik dereceli bilgi, belge, fiziki ve fikri mülkiyet hakları ve askerî malzeme Taraflar arasında müteakiben akdedilecek mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemelere ve amaçlarına uygun olarak mübadele edilir, kullanılır ve korunur.
2. Kendi ulusal hukuku uyarınca Taraflar, işbu Anlaşmanın uygulanması veya müşterek faaliyetlerin icrası kapsamında mübadele edilecek malzemelere dair bilgilerin ve tüm verilerin korunmasını temin eder. Bu kapsamda aynı gizlilik derecesine sahip bilgiler için kendi gizlilik dereceli bilgilerinin korunması için gerekli olanlar ile benzer tedbirleri alır. Taraflar, mübadele edilen bilgiye aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi uygun gizlilik derecesini verir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İçin		Angola Cumhuriyeti Hükûmeti İçin
Çok Gizli	Top Secret	Muito Secreto
Gizli	Secret	Secreto
Özel	Confidential	Confidencial
Hizmete Özel	Restricted	Restrito
Tasnif Dışı	Unclassified	Não Classificado

3. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, bilgi ve malzemeyi sağlayan Tarafın önceden yazılı izni olmadan üçüncü bir tarafa ifşa edilmez veya gönderilmez ya da üçüncü bir tarafla paylaşılmaz.
4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme, sadece hükümetler arası kanallardan ya da Taraflarca belirlenen güvenlik makamları tarafından onaylanmış diğer kanallardan mübadele edilir. Bilginin gizlilik derecesi, bilgiyi sağlayan Tarafça belirlenir.
5. Taraflar, bu Anlaşmanın sona ermesinden sonra bile, mübadele edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemenin korunması ve gizlilik derecesinin kaldırılmasını engellemekten sorumlu olmaya devam ederler.
6. Taraflar, bu Anlaşma kapsamında oluşturulacak vëya aktarılacak fikri mülkiyet haklarının kendi yasal mevzuatları ve taraf oldukları uluslararası anlaşmalar uyarınca etkili bir şekilde korunmasını sağlar. Bu Anlaşma kapsamında fikri mülkiyet, 14 Temmuz 1967 tarihinde Stockholm'de imzalanan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütünün Kurulmasına ilişkin Sözleşme'nin 2'nci Maddesinde belirtildiği şekilde anlaşılmalıdır.
7. Gerekli görülmesi halinde, bu Anlaşma kapsamında mübadele edilen gizlilik dereceli bilgilerin transfer, kullanım ve korunması hususunda MADDE III'te belirtilen işbirliği alanları için yetkilendirilmiş organların sorumluluğunda ayrı bir güvenlik anlaşması yapılabilir.
8. Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması sırasında elde edilen bilgi, Taraflardan biri tarafından diğer Tarafın veya üçüncü Tarafların çıkarları aleyhine kullanılamaz.
9. Taraflar, gizlilik dereceli bilgi ve malzemeye erişimin, bilmesi gereken prensibine göre ve uygun güvenlik kleransına sahip personel tarafından yapılmasını sağlar.
10. Bu Anlaşma'nın uygulanması kapsamında mübadele edilen bilgilerin beklenmedik şekilde ifşa olması halinde, bu durumu tespit eden Taraf, diğer Tarafı derhal durumdan haberdar eder.

MADDE VII YASAL KONULAR

1. Misafir Kişiler giriş, ikamet ve çıkış dâhil, Kabul Eden Tarafın ülkesinde bulundukları sürece Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına ve yargı yetkisine tabi olur. Kabul Eden Tarafın yargı yetkisinin uygulandığı ve hüküm içeriğinin Gönderen Tarafın mevzuatında bulunmayan bir ceza öngörüldüğü hallerde, her iki Tarafın mevzuatında yer alan bir ceza türü uygulanır.
2. Kabul Eden Taraf, Misafir Kişilerin alıkonulması ya da tutuklanması halinde Gönderen Tarafı derhal durumdan haberdar eder.
3. Misafir Kişilerden herhangi birinin Kabul Eden Tarafta yasal bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması durumunda, bu kişi Kabul Eden Tarafın vatandaşlarına sağlanandan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olur.
4. Kabul Eden Tarafın kanunlarını ihlal ettikleri takdirde, Misafir Kişilerin faaliyetlerine son verilebilir.
5. Misafir Kursiyerler atandıkları birlik, karargâh ve kurumlardaki disiplin kurallarına riayet eder.

6. Disiplin cezaları için Misafir Öğrenciler Kabul Eden Tarafın, Misafir Personel ise Gönderen Tarafın ulusal mevzuatına tabi olurlar. Kabul Eden Tarafın yetkili askerî makamları emrindeki Misafir Personele görevin gerektirdiği emirleri verebilir.

7. Gönderen Taraf Kıdemli Personeli, kendi askerî hizmet kanunları ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, Gönderen Taraf personeline disiplin tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir.

8. Misafir Kişiler herhangi bir siyasi faaliyette yer alamaz veya Kabul Eden Taraf aleyhinde faaliyetler icra edemez.

MADDE VIII TAZMİNAT TALEPLERİ

1. Bu Anlaşmanın uygulanması esnasında, üçüncü taraf tazminat talepleri konusunda Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatı uygulanır.
2. Taraflar, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası sırasında Misafir Kursiyerlerin yaralanması, ölümü veya bireylere, mülkiyete ve çevreye yönelik zarar/ziyandan ötürü, bu tür zarar veya ziyan ağır ihmal veya kasıtlı bir hareketten kaynaklanmıyorsa, birbirlerinden tazminat talep etmez.
3. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır ihmal veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirler.

MADDE IX İDARİ HUSUSLAR

1. Misafir Kişiler diplomatik dokunulmazlık veya ayrıcalıklara sahip olamaz.
2. Misafir Kursiyerler, Kabul Eden Taraftaki emsalleriyle aynı idari uygulamalara tabi olur.
3. Gönderen Taraf, gerekli gördüğünde personelini geri çağırma hakkını saklı tutar. Kabul Eden Taraf herhangi bir sebep sunmadan Gönderen Taraftan personelini geri çekmesini veya değiştirmesini talep edebilir. Bu durumda Kabul Eden Taraf, Gönderen Tarafa askerî ataşelikler aracılığı ile yalnızca personelin değiştirilmesine ilişkin yazılı talebini bildirir. Kabul Eden Taraf, söz konusu personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alır.
4. Misafir Kişilerden herhangi birisinin ölümü durumunda, Kabul Eden Taraf Gönderen Tarafı durumdan haberdar eder, cenazeyi kendi topraklarındaki en yakın hava alanına intikal ettirir ve cenaze nakil edilene kadar tıbbi muhafaza dâhil gerekli tüm önlemleri alır.
5. Misafir Kişiler, çevreye zarar verecek eylemlerden kaçınır, çevre kirliliğinin önlenmesine azami dikkat eder ve Kabul Eden Tarafın konuya ilişkin mevzuatına uyar.



MADDE X SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler, bu Anlaşma gereği her türlü faaliyeti gerçekleştirebilecek sağlık koşullarında bulunur. Kabul Eden Taraf bu kişilerin sağlık bakımından uygun olduğunu gösteren bir sağlık raporu talep edebilir.
2. Misafir Öğrencilerin muayene ve tedavi hizmet giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına göre karşılanır. Kabul Eden Taraf, Misafir Öğrencilerin sağlık sigortası primleri veya sağlık giderlerini karşılar.
3. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ile Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetlerini ücretsiz olarak karşılar. Misafir Personel ve Yakınlarının acil sağlık ve acil dış bakım hizmetleri dışında kalan muayene ve tedavi hizmet giderleri, Kabul Eden Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak yaptırılacak bir sağlık sigortası tarafından karşılanır.
4. Kabul Eden Taraf, Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderlerini ücretsiz veya ücretli olarak karşılayabilir. Kabul Eden Taraf ücretli verilmesine karar verirse Misafir Personel ve Yakınlarının sigorta primleri veya tüm tedavi giderleri Gönderen Taraf veya Misafir Personel tarafından karşılanır.

MADDE XI MALİ HUSUSLAR

1. Bu Anlaşma kapsamında bulunan işbirliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve Misafir Öğrencilerin maaş/harcılık, iâşe, ibate, ulaştırma ve diğer mali haklarından, Gönderen Taraf sorumludur.
2. Ancak, Gönderen Tarafça talep edildiği takdirde; eğitim ve öğretim maksadıyla görevlendirilen Misafir Personel ve Misafir Öğrenciler için aşağıdaki hususların karşılanıp karşılanmayacağına ve karşılanma esaslarına Kabul Eden Taraf karar verir.
 - a. Misafir Personel için;
 - (1) Aylık maaş (Esaslar ve miktar kursiyer subay ve astsubayların rütbelerine göre, Silahlı Kuvvetler mensubu sivil şahıslar ise statülerine göre Kabul Eden Tarafça belirlenir),
 - (2) Eğitim ve öğretim masrafları (Ücretli, indirimli veya ücretsiz),
 - (3) Giyim-kuşam (Esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),
 - (4) Uzmanlık eğitimi gören doktorlar için nöbet ücreti.
 - b. Misafir Öğrenciler için;
 - (1) İâşe,
 - (2) İbate (Kabul Eden Tarafça belirlenecek misafirhane veya tesiste),
 - (3) Harçlık (Esaslar ve miktar Kabul Eden Tarafça belirlenir),
 - (4) Eğitim-öğretim masrafları (Ücretli, indirimli veya ücretsiz),
 - (5) Giyim-kuşam (Esasları Kabul Eden Tarafça belirlenir),
 - (6) Tıp Fakültesi 6'ncı sınıf öğrencilerine intörn eğitimi döneminde ödenen ücretler.

3. Türkiye Cumhuriyeti'nde verilecek Türkçe lisan kursları (akademik eğitimlerde verilen lisan hazırlık sınıfları dâhil) ile Angola Cumhuriyeti'nde verilecek Portekizce dili lisan kursları ücretsizdir. Askerî eğitime hazırlık niteliğindeki resmi dil eğitiminin Gönderen Tarafın ülke sınırları içinde verilmesi halinde, ücretsiz olup olmayacağı Kabul Eden Tarafça belirlenir. Yüksek maliyet gerektiren eğitimler (uçuş eğitimi, dalgıç eğitimi, serbest çıkış kulesi eğitimi, vb. gibi) tam ücretli olarak verilebilir.

4. Misafir Öğrenci ve Misafir Personel, Kabul Eden Tarafı kesin olarak terk ederken kendi borçları ile Yakınlarının borçlarını tasfiye eder. Acil geri çekme halinde, Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrencilerin borçları Kabul Eden Taraf tarafından düzenlenecek yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgeye istinaden Gönderen Taraf tarafından ödenir.

5. Eğitim ve öğretim giderleri, Gönderen Tarafça, her eğitim ve öğretim süresinin sonunda yapılan harcama tutarını gösteren ve ilgili makam tarafından onaylanmış belgenin alınmasını takip eden 60 (altmış) gün içinde (bir ay ve daha kısa süreli eğitimlerde peşin ödeme yapılır), Kabul Eden Tarafın yetkili makamı tarafından belirlenen banka nezdinde açılan hesaba ABD doları cinsinden yatırılır.

6. Misafir Personel ve Yakınları ile Misafir Öğrenciler, giriş, kalış ve çıkışları süresince, Kabul Eden Tarafın yürürlükteki vergi hukukuna tabidir.

7. Kabul Eden Tarafta, görevle ilgili faaliyetlerin icrası için gerekli olan ulaştırma hizmetlerinden müteakibliyet ilkesi ile imkân ve kabiliyetler çerçevesinde ücreti mukabili veya ücretsiz olarak yararlandırılmasına Kabul Eden Tarafça karar verilir.

MADDE XII GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ

1. Misafir Kişiler Kabul Eden Tarafın sınırları içinde yabancıların ikameti ve seyahati ile ilgili Kabul Eden Tarafın mevzuatına tabidir.

2. Misafir Kişiler, Kabul Eden Tarafın ülkesine giriş ve ülkesinden çıkışta Kabul Eden tarafın gümrük ve pasaport usullerine tabi olur. Bununla birlikte, Kabul Eden Taraf kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan tüm idari kolaylıkları sağlar.

MADDE XIII TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARIN DOĞAN TAAHHÜTLERİ

Bu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini etkilemez, diğer Devletlerin menfaati, güvenliği ve toprak bütünlüğü aleyhinde kullanılamaz.

MADDE XIV UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

1. Bu Anlaşmanın uygulanması ya da yorumlanmasından doğan uyuşmazlıklar, Taraflar arasında en alt seviyede müzakereler ve istişareler yoluyla çözümlenir ve çözüm için herhangi bir ulusal ya da uluslararası mahkeme ya da üçüncü bir tarafa götürülmez.

2. Uyuşmazlık tarihinden itibaren 60 (altmış) gün içerisinde uyuşmazlık giderilemezse, Taraflar 30 (otuz) gün içerisinde görüşmelere başlar. Müteakip 60 (altmış) gün içerisinde herhangi bir çözüme ulaşılamazsa, Taraflar MADDE XVI'da belirtilen usuller uyarınca anlaşmayı sona erdirebilir.

MADDE XV
TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

Gerekli görüldüğünde her iki Taraf diplomatik kanallar yoluyla bu anlaşmanın tadilini veya gözden geçirilmesini talep edebilir. Yazılı bildirimin alındığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içerisinde görüşmeler başlar. Müteakip 60 (altmış) gün içinde görüşmelerde bir sonuca varılamazsa, Taraflar MADDE XVI'da belirtilen usuller uyarınca bu anlaşmayı sona erdirebilir. Üzerinde mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girişini düzenleyen MADDE XVII'de belirtilen usul uyarınca yürürlüğe girer.

MADDE XVI
YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşma, 5 yıllık süre için yürürlükte kalır.
2. Taraflardan biri diğer Tarafa diplomatik kanallar yoluyla yazılı olarak bu anlaşmayı sona erdirmeye niyetini bildirmediği sürece, bu Anlaşma kendiliğinden müteakip 1 (bir) yıllık sürelerle uzatılır.
3. Taraflardan biri Anlaşmayı herhangi bir zamanda sona erdirmeye niyetini diğer Tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirebilir. Anlaşmanın sona erdiğine ilişkin yapılan bildirimler, yapıldığı tarihten 90 (doksan) gün sonra hüküm doğurur.
4. Bu Anlaşma'nın sona ermesi, devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemez.

MADDE XVII
ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma, Tarafların birbirlerine, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli kendi yasal usullerinin yerine getirildiğini bildirdikleri son yazılı bildirimin diplomatik kanallardan alındığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE XVIII
METİN VE İMZA

Bu Anlaşma İstanbul'da 18./06/2021 tarihinde, Türkçe, Portekizce ve İngilizce dillerinde ve her biri eşit derecede geçerli olmak üzere ikişer nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorumdan kaynaklanan bir anlaşmazlık durumunda İngilizce geçerli olur.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İMZA :

İSİM : HULUSİ AKAR

UNVAN : MİLLÎ SAVUNMA BAKANI

ANGOLA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

İMZA :

İSİM : JOÃO ERNESTO DOS SANTOS

UNVAN : MİLLÎ SAVUNMA VE VATAN
GAZİLERİ BAKANI